

*Олійник А. Ю.,**кандидат юридичних наук, професор,
професор кафедри приватного та публічного права
факультету підприємництва та права
Київського національного університету технологій та дизайну*

КОНСТИТУЦІЙНЕ ТА ЗАКОНОДАВЧЕ РЕГУЛЮВАННЯ СВОБОДИ ОСОБИ НА ПІДПРИЄМНИЦЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ В УКРАЇНІ

Анотація. У статті досліджено праці вчених з теорії права, конституційного права та інших галузей права щодо конституційного і законодавчого регулювання підприємницької діяльності в Україні. Проаналізовано праці вчених: а) з теорії права: С.В. Бобровник, А.М. Колодія, В.В. Копейчикова, П.М. Рабіновича, О.Ф. Скакун; б) конституційного права: А.Ю. Олійника, В.Ф. Погорілка, В.Л. Федоренка; в) інших галузей права: О.В. Будкевич, О.М. Вінник, Л.М. Ганущак-Єфіменко, О.В. Негодченка.

Проаналізовано окремі норми і принципи Конституції та законів України, які регулюють свободу фізичної особи на підприємницьку діяльність. Досліджено конституційний принцип: «Кожен має право на підприємницьку діяльність, яка не заборонена законом». Розглянуто правові норми: а) ГК України; б) ЦК України; в) Кодекс України з процедур банкрутства (КУПБ); г) Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань. З метою вдосконалення законодавчого регулювання свободи особи на підприємницьку діяльність запропоновано внести деякі зміни до ст. 4 Закону України від 26 листопада 1993 р.

Проведено аналіз конкретних видів законів, що регулюють свободу особи на підприємницьку діяльність. Сформульовано ознаки конституційного і законодавчого регулювання підприємницької діяльності в Україні, а саме: 1) сукупність конституційних принципів та норм законів України; 2) закріплення, регулювання і охорона свободи особи підприємця самостійно, ініціативно, систематично, на власний ризик здійснювати господарську діяльність; 3) основа нормативного правопорядку у сфері підприємницької діяльності; 4) метою є досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку.

Подано авторське визначення щодо конституційного та законодавчого регулювання свободи особи на підприємницьку діяльність в Україні як сукупність норм і принципів Конституції і законів України, що закріплюють та охороняють вільну можливість підприємця самостійно, ініціативно, систематично, на власний ризик здійснювати господарську діяльність з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку, що складає основу нормативного правопорядку підприємництва.

Запропоновано висновки і рекомендації щодо удосконалення конституційного та законодавчого регулювання свободи особи на підприємницьку діяльність в Україні.

Ключові слова: конституційна свобода особи на підприємницьку діяльність, норми Конституції, що регулюють конституційну свободу особи на підприємницьку діяльність в Україні, норми законів, що регулюють конституційну свободу особи на підприємництво в Україні.

Постановка проблеми. Конституційне і законодавче регулювання свободи особи на підприємницьку діяльність тісно пов'язані між собою. Право на підприємницьку діяльність, яка не заборонена законом, належить кожній особі. Регулювання конституцією та законами свободи підприємницької діяльності та обмежень зайняття підприємницькою діяльністю для окремих категорій фізичних осіб свідчить про їх теоретичну значущість та необхідність вирішення важливих практичних завдань щодо удосконалення реалізації особою названої конституційної свободи в Україні.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблема конституційного і законодавчого регулювання прав і свобод особи на підприємницьку діяльність розглядалася вченими теоретиками, конституціоналістами, іншими вченими юристами і економістами. Автори пропонують загальнотеоретичні і галузеві напрями вдосконалення конституційного та законодавчого регулювання основних свобод фізичної особи. Серед них праці: С.В. Бобровник, О.В. Будкевич, О.М. Вінник, Л.М. Ганущак-Єфіменко, А.М. Колодія, В.В. Копейчикова, О.В. Негодченка, А.Ю. Олійника, В.Ф. Погорілка, П.М. Рабінович, О.Ф. Скакун, В.Л. Федоренка та інших. Дослідження об'єктивного і суб'єктивного конституційного і законодавчого регулювання підприємницької діяльності представляє теоретичний і практичний інтерес. Конституційне і законодавче регулювання суб'єктивної свободи фізичної особи на підприємницьку діяльність в Україні ще не досліджувалося.

Метою статті є конституційне та законодавче регулювання свободи особи на підприємницьку діяльність в Україні. Відповідно до мети задачами дослідження є: а) аналіз праць авторів щодо проблеми конституційного і законодавчого регулювання прав і свобод особи, включаючи і свободу на підприємницьку діяльність; б) формулювання поняття конституційного і законодавчого регулювання свободи фізичної особи на підприємницьку діяльність в Україні; в) характеристика окремих видів конституційного і законодавчого регулювання свободи особи на підприємницьку діяльність в Україні; г) пропозиція висновків та рекомендацій.

Виклад основного матеріалу дослідження. Проблема конституційного і законодавчого регулювання свободи особи на підприємницьку діяльність може розглядатися в об'єктивному і суб'єктивному розумінні. За предметом дослідження автора цікавить саме суб'єктивне значення названої проблеми.

Аналіз наукових і конституційно-правових джерел можна провести, дослідивши праці вчених теоретиків, конституціоналістів, інших юристів і економістів. Так, С.В. Бобровник конституційне право та свободу на підприємницьку діяльність

(ст. 42) в суб'єктивному розумінні характеризує як можливості особи здобувати засоби для існування шляхом вільного вибору участі у виробництві матеріальних і духовних благ, задоволенні своїх інтересів у сфері інтелектуальної, науково-дослідницької та творчої діяльності [1, с. 96–97].

О.В. Будкевич дослідила нормативно-правове регулювання (НПР) господарської (підприємницької) діяльності у спеціальних (вільних) економічних зонах (ВЕЗ). Систему НПР ВЕЗ складають загальна та спеціальна частини. В таку систему законодавства України про ВЕЗ включають: 1) Конституцію України від 28 червня 1996 р. (ст. 92), де закріплено, що виключно законами України встановлюється порядок створення та функціонування вільних та інших спеціальних зон; 2) ГК України від 16 січня 2003 р. (гл. 39 «Спеціальні (вільні) економічні зони»); 3) Митний кодекс (МК) України від 13 березня 2012 р.; 4) Закон України від 13 жовтня 1992 р. «Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон» [2].

О.М. Вінник досліджує господарське законодавство, яке складає нормативну основу господарського правопорядку – правил організації, безпосереднього здійснення та управління господарською діяльністю. Вона визначає господарське законодавство як сукупність нормативно-правових актів і правових норм, які регулюють відносини щодо безпосереднього здійснення господарської діяльності та управління (в тому числі організації) такою діяльністю.

Господарське законодавство складається з великого масиву взаємопов'язаних між собою нормативно-правових актів різної юридичної сили, що регулюють господарські відносини. Ці нормативно-правові акти складають систему господарського законодавства. Нормативне регулювання господарських відносин ґрунтується на встановлених Конституцією України основних засадах правопорядку в сфері господарювання.

Правопорядок у названій сфері формується на основі оптимального поєднання ринкового саморегулювання економічних відносин суб'єктів господарювання та державного регулювання макроекономічних процесів і ґрунтується на відповідних положеннях Конституції України. За юридичною силою нормативних актів система господарсько-правових актів складається з: 1) Конституції України; 2) законів України: а) кодифікованих: ГК України, ЦК України, Кодекс торговельного мореплавства (КТМ) України та інших; б) поточних: Про промислово-фінансові групи в Україні від 21.11.1995 р.; Про концесії від 16.07.1999 р.; Про ліцензування певних видів господарської діяльності від 01.06.2000 р.; Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди) від 15.03.2001 р.; Про кооперацію від 10.07.2003 р.; Про цінні папери та фондовий ринок від 23.02.2006 р. [3].

Л.М. Ганущак-Сфіменко, аналізуючи регулювання економічної діяльності, стверджує, що до 90% приросту валового продукту забезпечується за рахунок упровадження нових технологій. При цьому роль держави в інноваційній підприємницькій діяльності є значно вагомішою, ніж при регулюванні звичайної економічної діяльності. Виходячи з цього, в Україні в основному розроблено організаційно-економічні і правові засади державного регулювання інноваційного розвитку не тільки на рівні національного господарства, галузей і регіонів, але й на рівні підприємств.

Законом, що регулює інноваційну діяльність в Україні, є Закон України «Про інноваційну діяльність». Законодавство

України у сфері інноваційної діяльності базується на Конституції і законах України: а) Про інвестиційну діяльність; б) Про наукову і науково-технічну діяльність; в) Про наукову і науково-технічну експертизу; г) Про спеціальний режим інвестиційної та інноваційної діяльності технологічних парків; г) Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні; д) Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій; е) Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки та інших законів України, які регулюють суспільні відносини у сфері підприємництва [4].

А.М. Колодій і В.В. Копейчиков досліджують свободу людини як вихідне поняття у проблемі прав і свобод. За відсутності у людини свободи вона не може володіти і реально користуватися своїми правами. Саме свобода створює умови для реального набуття прав та їх реалізації. Людина є вільною від народження, а держава є головним гарантом свободи людини. Поняття «свобода людини» повно відображає принцип, згідно з яким людина має право робити все, за винятком того, що прямо заборонено чинним законодавством (ст. 19 Конституції України).

Свобода людини як об'єктивна реальність виходить за межі, врегульовані правом, і має витoki в системі інших соціальних норм, що панують у демократичному суспільстві. Поняття «свобода» може мати неоднакове тлумачення, оскільки, з одного боку, свобода характеризує загальний стан людини, її соціальний статус, а з іншого – конкретизується в можливості вчиняти ті або інші конкретні дії в межах, наданих людині мораллю і правом. Можливості, що надаються нормами чинного права, визначаються як суб'єктивні права людини. Економічні суб'єктивні права – це види та межі можливої (дозволеної) поведінки людини і громадянина в сфері виробництва, розподілу, обміну та використання матеріальних благ. До названих прав і свобод вони відносять і свободу підприємницької діяльності [5, с. 203–206].

О.В. Негодченко зазначає, що Конституція України (ст. 42) закріплює, регулює і охороняє право кожного на підприємницьку діяльність, яка не заборонена законом. Це право він відносить до економічних суб'єктивних прав і підкреслює, що воно включає в себе як право на створення підприємства, так і право ведення підприємницької діяльності. Право підприємницької діяльності всебічно гарантується державою шляхом загальних і спеціальних гарантій. Держава забезпечує захист конкуренції у підприємницькій діяльності, визначає законом види і межі монополії, захищає права не лише підприємців, а й споживачів, здійснює контроль за якістю і безпечністю продукції, усіх видів послуг і робіт. Держава законами обмежує діяльність окремих суб'єктів права (наприклад, депутатів, посадових і службових осіб органів держави і органів місцевого самоврядування тощо) [6, с. 63–64].

А.Ю. Олійник, характеризує конституційне та законодавче регулювання свободи підприємницької діяльності, стверджує, що названа свобода регулюється Конституцією України (ст. 42) та правовими нормами кодифікованих, органічних і поточних законів України. Серед кодифікованих законів автор називає Господарський кодекс (ГК) України. До органічних законів відносить Закон України «Про Антимонопольний комітет України». До поточних – закони: а) Про захист економічної конкуренції; б) Про захист прав споживачів та інші [7, с. 133–134].

В.Ф. Погорілка, В.Л. Федоренка підкреслюють, що важливим економічним правом є свобода кожного на підприємницьку діяльність, яка не заборонена законом (ст. 42). За змістом це право дозволяє здійснювати на свій ризик діяльність, що перед-

бачає отримання прибутку; за суб'єктами – належить всім громадянам України, іноземцям і особам без громадянства, за винятком депутатів, посадових і службових осіб органів державної влади та органів місцевого самоврядування, військовослужбовців, співробітників правоохоронних органів, суддів та інших.

Держава забезпечує захист конкуренції у підприємницькій діяльності, упереджує зловживання монополією станом на ринку, неправомірне обмеження конкуренції та недобросовісну конкуренцію. Зокрема, в Україні діє Антимонопольний комітет, який зобов'язаний забезпечувати конкурентність підприємницької діяльності в державі та запобігати утворенню штучних монополій. Конституція України покладає на державу обов'язок захищати права споживача, здійснювати контроль за якістю та безпечністю продукції й усіх видів послуг і робіт, сприяти діяльності громадських організацій споживачів. Тобто держава забезпечує соціальний характер підприємницької діяльності в Україні.

Механізми реалізації конституційного права людини на підприємницьку діяльність визначає ГК України і Цивільний кодекс (ЦК) України, інші акти чинного законодавства. Так, конституційні основи правового господарського порядку в Україні становлять, зокрема: право кожного на підприємницьку діяльність, не заборонену законом; визначення виключно законом правових засад і гарантій підприємництва; забезпечення державою захисту конкуренції у підприємницькій діяльності, недопущення зловживання монополією станом на ринку, неправомірного обмеження конкуренції та недобросовісної конкуренції тощо (ст. 5 ГК України).

Суб'єкти господарювання мають право без обмежень самостійно здійснювати господарську діяльність, що не суперечить законодавству (ст. 19–20 ГК України). Держава забезпечує захист прав і законних інтересів суб'єктів господарювання та споживачів. Кожний суб'єкт господарювання та споживач має право на захист своїх прав і законних інтересів. У контексті прав людини слід розглядати саме фізичну особу як суб'єкта підприємницької діяльності. Право на здійснення підприємницької діяльності, яку не заборонено законом, має фізична особа з повною цивільною дієздатністю. Обмеження права фізичної особи на здійснення підприємницької діяльності встановлюються Конституцією України та законом (ст. 50 ЦК України).

Фізична особа здійснює своє право на підприємницьку діяльність за умови її державної реєстрації в порядку, встановленому законом. Громадянин може здійснювати підприємницьку діяльність: безпосередньо як підприємець або через приватне підприємство, що ним створюється; із залученням або без залучення найманої праці; самостійно або спільно з іншими особами (ст. 128 ЦК України). Громадянин здійснює управління заснованим ним приватним підприємством безпосередньо або через керівника, який наймається за контрактом [8, с. 226].

П.М. Рабінович та М.І. Хавронюк суб'єктивне право на підприємницьку діяльність відносять до системи економічних прав і свобод. На їх думку, назване право у поєднанні з правом на приватну власність становлять правову основу ринкової економіки і є головним способом подолання відчуження громадян України від засобів виробництва. Систему конституційного та законодавчого регулювання права на підприємницьку діяльність складають такі нормативно-правові акти як Конституція та закони України [9, с. 219–223].

О.Ф. Скакун в якості самостійного виду основоположних прав і свобод людини і громадянина розглядає економічні

права і свободи. На її думку, це свобода людини і громадянина володіти, користуватися і розпоряджатися предметами споживання і основними чинниками господарської діяльності, виявляти підприємливість та ініціативу в реалізації своїх здібностей у придбанні засобів для існування. Вона підкреслює, що раніше право на приватну власність і підприємницьку діяльність розглядали як основоположні особисті права. У сучасних конституціях та нормативно-правових актах ці права частіше називають економічними і виділяють у відносно самостійну групу поряд з особистими і політичними правами [10, с. 72].

Аналіз різних поглядів авторів щодо конституційного та законодавчого регулювання свободи фізичної особи на підприємницьку діяльність дає можливість запропонувати ознаки та систему такого регулювання. Ознаками є: 1) сукупність конституційних принципів та норм законів України; 2) закріплення, регулювання і охорона свободи особи підприємця самостійно, ініціативно, систематично, на власний ризик здійснювати господарську діяльність; 3) основа нормативного правопорядку у сфері підприємницької діяльності; 4) метою є досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку.

Звідси конституційне і законодавче регулювання свободи фізичної особи на підприємницьку діяльність в Україні – це сукупність норм і принципів Конституції і законів України, що закріплюють та охороняють вільну можливість підприємця самостійно, ініціативно, систематично, на власний ризик здійснювати господарську діяльність з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку, що складає основу нормативного правопорядку підприємництва.

Серед окремих видів системи конституційного і законодавчого регулювання свободи особи на підприємницьку діяльність в Україні розглянемо норми: 1) Конституції України; 2) законів України: а) ГК України; б) ЦК України; в) Кодекс України з процедур банкрутства (КУПБ); г) Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань та ін.

Конституція України закріплює свободу кожного на підприємницьку діяльність, яка не заборонена законом. Обмежується законами свобода підприємницької діяльності щодо окремих суб'єктів (депутатів, посадових і службових осіб органів державної влади та органів місцевого самоврядування).

Держава захищає права споживачів, забезпечує захист конкуренції у підприємницькій діяльності (ст. 42). Деталізуються принципи і норми Конституції України в окремих кодексах та інших законах України. Так, в ГК України від 16 січня 2003 р. закріплюється: а) свобода підприємницької діяльності у межах, визначених законом (ст. 6); б) поняття, принципи та зміст свободи підприємницької діяльності, її організаційні форми; в) гарантії та державна підтримка підприємництва; г) порядок створення, державної реєстрації, діяльності, реорганізації та ліквідації суб'єктів підприємництва; г) відповідальність підприємців та підстави припинення підприємницької діяльності (гл. 4). ЦК України від 16 січня 2003 р. закріплює фізичну особу як підприємця та її права: а) на здійснення підприємницької діяльності; б) застосування до підприємницької діяльності фізичних осіб нормативно-правових актів, що регулюють підприємницьку діяльність юридичних осіб; в) цивільно-правової відповідальності фізичної особи – підприємця; г) банкрутство фізичної особи – підприємця; г) управління майном, що використовується у підприємницькій діяльності, органом опіки та піклування та ін. (гл. 5). КУПБ від 18 жовтня 2018 р. встановлює умови та порядок

відновлення платоспроможності боржника – юридичної особи або визнання його банкрутом з метою задоволення вимог кредиторів, а також відновлення платоспроможності фізичної особи. Боржник – юридична особа або фізична особа, у тому числі фізична особа-підприємець, неспроможна виконати свої грошові зобов'язання, строк виконання яких настав (ст. 1).

Закон України від 26 листопада 1993 р. «Про Антимонопольний комітет України» регулює діяльність державного органу із спеціальним статусом, метою якого є забезпечення державного захисту конкуренції у підприємницькій діяльності. Враховуючи постійне відставання діючих законів від суспільної практики, одним із принципів діяльності Антимонопольного комітету має бути «верховенство права». Автор пропонує доповнити ст. 4 Закону від 26.11.1993 р. названим принципом [11]. Закон України від 15 травня 2003 р. «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань» регулює відносини, що виникають у сфері державної реєстрації юридичних осіб, їхньої символіки (у випадках, передбачених законом), громадських формувань, що не мають статусу юридичної особи, та фізичних осіб – підприємців.

Висновки.

1. Конституційне і законодавче регулювання свободи фізичної особи на підприємницьку діяльність в Україні – це сукупність норм і принципів Конституції і законів України, що закріплюють та охороняють вільну можливість підприємця самостійно, ініціативно, систематично, на власний ризик здійснювати господарську діяльність з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку, що складає основу нормативного правопорядку підприємництва.

2. Систему конституційного і законодавчого регулювання свободи особи на підприємницьку діяльність в Україні складають принципи і норми: 1) Конституції України; 2) кодифікованих, органічних та поточних законів України: а) ГК України; б) ЦК України; в) Кодекс України з процедур банкрутства (КУПБ); г) Про Антимонопольний комітет України від 26 листопада 1993 р.; г) Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань; д) Про державну допомогу суб'єктам господарювання від 01 липня 2014 р. та ін.

3. Пропонуємо ст. 4 Закону України від 26 листопада 1993 р. доповнити принципом верховенства права, що сприятиме більш ефективному забезпеченню державного захисту конкуренції у підприємницькій діяльності.

Література:

- Бобровник С.В. Класифікація прав // Теорія держави і права. Академічний курс: Підручник / За ред. О.В. Зайчука, Н.М. Оніщенко. Київ : Юрінком Інтер, 2006. 688 с.
- Будкевич О.В. Правове регулювання господарської діяльності в спеціальних (вільних) економічних зонах: Монографія. / О.В. Будкевич. Харків : Право, 2008. 184 с.
- Вінник О.М. Господарське право: Навч. посібник. 2-е вид., змін, та допов. Київ : Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2008. 766 с.
- Ганущак-Єфіменко Л.М. Механізм управління інноваційним розвитком підприємництва в Україні. Дисертація д-ра екон. наук: 08.00.03, ВНЗ «Нац. акад. упр.». Київ, 2015. 430 с.
- Правознавство: підручник / А.І. Берлач, С.С. Бичкова, Д.О. Карпенко, А.М. Колодій, А.Ю. Олійник, В.І. Осадчий; За ред. В.В. Копейчикова, А.М. Колодія. Київ : Правова єдність, 2009. 792 с.
- Негодченко О.В. Організаційно-правові засади діяльності органів внутрішніх справ щодо забезпечення прав і свобод людини: Монографія. Дніпро : Вид-во Дніпропетр. ун-та, 2003. 448 с.

- Олійник А.Ю. Конституційні свободи людини і громадянина та їх забезпечення в Україні: Монографія. Київ : КНУТД, 2018. 371 с.
- Погорілко В.Ф., Федоренко В.Л. Конституційне право України: Підручник / За заг. ред. проф. В.Л. Федоренка. 3-вид., перероб. і доопр.; передмова проф. В.В. Коваленка. Київ : КНТ, Видавництво Ліра-К, 2011. 532 с.
- Рабінович П.М. Права людини і громадянина: Навчальний посібник / П.М. Рабінович, М.І. Хавронюк. Київ : Атіка, 2004. 464 с.
- Скакун О.Ф. Теорія права і держави: Підручник. 3-тє видання. Київ : Алерта, 2012. 524 с.
- Про Антимонопольний комітет України: Закон України від 26 листопада 1993 р. // *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 50. С. 472. Поточна редакція від 02.08.2017 р.

Oliynyk A. Constitutional and legislative regulation of individual freedom for entrepreneurial activity in Ukraine

Summary. The article deals with the works of scientists on the theory of law, constitutional law and other branches of law concerning the constitutional and legislative regulation of entrepreneurial activity in Ukraine. The works of scientists are analyzed: a) on the theory of law, namely: S.V. Bobrovnik, A.M. Kolodiya, V.V. Kopechikova, P.M. Rabinovich, O.F. Skakun; b) constitutional law: A. Oliynyk, V.F. Pogorilka, V.L. Fedorenko; c) other branches of law: O.V. Budkevich, O.M. Vinnik, L.M. Kanuschak-Efimenko, O.V. Negodchenka.

Some norms and principles of the Constitution and laws of Ukraine that regulate the freedom of an individual to entrepreneurial activity are analyzed. The constitutional principle has been investigated: “Everyone has the right to entrepreneurial activity, which is not prohibited by law”. The legal norms are considered: a) the Civil Code of Ukraine; b) the Central Committee of Ukraine; c) the Code of Ukraine on Bankruptcy Procedures (CUI); d) On the state registration of legal entities, individuals – entrepreneurs and public formations, etc. In order to improve the legislative regulation of the freedom of a person to entrepreneurial activity, it is proposed to make some changes to Art. 4 of the Law of Ukraine of November 26, 1993.

The analysis of specific types of laws governing the freedom of a person to entrepreneurial activity is carried out. The signs of constitutional and legislative regulation of entrepreneurial activity in Ukraine are formulated, namely: 1) a set of constitutional principles and norms of laws of Ukraine; 2) the consolidation, regulation and protection of the freedom of the individual entrepreneur independently, initially, systematically, at his own risk to carry out economic activities; 3) the basis of normative law and order in the sphere of entrepreneurial activity; 4) the goal is to achieve economic and social results and profit.

The author's definition regarding the constitutional and legislative regulation of the freedom of a person to entrepreneurial activity in Ukraine is given as a set of norms and principles of the Constitution and laws of Ukraine, which establish and protect the free opportunity of the entrepreneur independently, initially and systematically, at their own risk to carry out economic activities in order to achieve economic and social outcomes and profit making, which forms the basis of the regulatory legal order of entrepreneurship.

The conclusions and recommendations for improving the constitutional and legislative regulation of the freedom of a person to entrepreneurial activity in Ukraine are offered.

Key words: constitutional freedom of a person to entrepreneurial activity, norms of the constitution, regulating the constitutional freedom of a person to entrepreneurial activity in Ukraine, norms of laws regulating the constitutional freedom of a person for entrepreneurship in Ukraine.